

کتیبه سیغندل از کتیبه‌های سنگی دوران اورارتویی در ورزقان

اورارتویی نام حکومت مقتدری بوده که از مرکز فلات آناتولی و کنار دریاچه وان از اتحاد طوایف مختلف ایجاد شده بود. و بعدها در اثر حملات و کشورگشایی‌ها قلمرو آنها تا کناره‌های دریای خزر کشیده شد.

به گزارش خبرگزاری فارس از ورزقان، اورارتویی نام حکومت مقتدری بوده که از مرکز فلات آناتولی و کنار دریاچه وان از اتحاد طوایف مختلف ایجاد شده بود. و بعدها در اثر حملات و کشورگشایی‌ها قلمرو آنها تا کناره‌های دریای خزر کشیده شد.

اورارتوییان جنگ‌ها و پیروزی‌های خود را در کتیبه‌های سنگی می نوشتند. از جمله کتیبه‌های نوشته شده توسط اورارتوییان، کتیبه سیغندل است.

این کتیبه در نزدیکی روستای سیغندل در بالای کوهی به نام زاغی و در پنج کیلومتری ورزقان قرار دارد. طول آن 115 و عرض آن 47 سانتی متر است و مشتمل بر 10 سطر است. کتیبه سیغندل از آثار مهم دوران اورارتویی است که در سال 1330 (ه.ش) توسط محمد جواد مشکور کشف شده است و بر اساس مطالعات انجام شده این کتیبه به « ساردوری دوم (33-750 ق.م) پسر آرگیشی اول تعلق دارد و در آن از حمله به ناحیه‌ای کوهستانی پولوآدی و گشودن 21 دژ و تصرف 44 یا 45 شهر در یک روز سخن می‌رود.» ملیکیشولی دانشمند و اورارتوشناس گرجی که این کتیبه را ترجمه کرده است از وجود قلعه‌های مختلفی در اطراف آن خبر داده و نیز وجود طایفه‌ای کوهنشین در این منطقه را محتمل می‌داند.

هیئت باستان شناس آلمانی در سال 1967 و 1971 در اطراف سیغندل به پژوهش‌هایی مقدماتی دست زده‌اند و از وجود دو قلعه در این محل خبر داده‌اند که یکی به دوران پیش از تاریخ که به دست ساردوری دوم تسخیر شده است و دیگری متعلق به اورارتویی‌هاست و «این قلعه به دست ساردوری دوم در جوار قلعه قدیمی ساخته شده است و قلعه مذکور در سیغندل از جمله بزرگترین استحکامات در ایران است.»

در روزگاران قدیم در بالای کتیبه سنگی قلعه‌ای ارمنی نشین در حوالی کتیبه ی سیغندل وجود داشته که مردم کارهای آهنگری خود را به آنها مراجعه می‌کردند.» این مورد را سالمندان سیغندل نیز تصدیق می‌کنند و نیز به دلیل آشنایی ارامنه و اورارتویی‌ها به فن آهنگری وجود ارمنی نشینان در این قلعه بعید به نظر نمی‌رسد (به خصوص که در زمانهایی ارمنی‌ها بر آذربایجان مسلط بوده‌اند.) محمد جواد مشکور کاشف کتیبه سیغندل، اورارتوییان را ازمدنیتهای دنیای قدیم می‌شمارد.

- ترجمه و تفسیر کتیبه سیغندل

- 1 - ارا به جنگی خدای خالدى به راه افتاد
- 2 - آن به کادیا اونی پادشاه پولو آدى حمله کرد
- 3 - ناحیه ای کوهستانی است به یاری خالدى توانا
- 4 - در ارا به جنگی نیرو مند خالدى این لشکر کشی
- 5 - ساردوری پسر آرگیشتی صورت گرفت
- 6 - ساردوری گوید من 21 قلعه را گرفتم
- 7 - من در یک روز 45 (یا 44) شهر را تصرف کردم ، لیب لی اونی
- 8 - شهر پادشاه و شهر مستحکم را در جنگ گرفتم
- 9 - ساردوری پادشاه مقتدر شاه بزرگ

در سطر اول از کتیبه، سخن از خالدي است. خالدي یکی از خداوندان اورارتویی بوده و در معابد بزرگ در صدر خدایان اورارتویی قرار داشت.

وی خدای جنگ بوده که در مقایسه با سایر مجسمه‌ها و کتیبه‌های کشف شده از اورارتوییان به « شکل انسان که گاهی با ریش و گاهی بدون ریش و ایستاده بر روی یک شیر، نشان داده شده است.»

آنها برای جنگ از خالدي اجازه می‌گرفتند و آنچه در سطر سوم می‌خوانیم نشان می‌دهد اورارتوییان معتقد بوده‌اند که پیروزی در جنگ حاصل توانایی خالدي است.

در سطر دوم از شخصی به نام کادیائونی نام می‌برد که پادشاه منطقه پولودآدی بوده است و می‌نویسد، خالدي به راه افتاد و به آنجا حمله کرد.

در سطر سوم به توصیف ناحیه پولودآدی می‌پردازد و می‌گوید منطقه‌ای کوهستانی است و شاید اورارتوییانها به منطقه قره‌داغ پولودآدی می‌گفتند.

در سطر چهارم منظور از اربه شاید مجموع لشکرکشی‌هایی باشد که معتقد بوده‌اند از طرف خالدي انجام می‌شده و از قدرت زیاد آن یاد شده است و در سطر پنجم از ساردوری پسر آرگیشتی به عنوان فرمانده یاد می‌کند.

سطر ششم از قول ساردوری به تصرف 21 قلعه در منطقه اشاره کرده و در ادامه و در سطر هفتم از 45 شهر یاد می‌کند که در عرض یک روز آنها را متصرف شده است و از لیب لی اونی به عنوان یکی از شهرهای مهم و محکم یاد می‌کند که در سطر بعدی از تصرف آن سخن به میان آورده است. سپس به تعریف و تمجید از خود به عنوان شاه مقتدر و شاه کشورهای فتح شده می‌پردازد.

اوراتوئی‌ها خود را (بیای نی) می‌گفتند و پایتخت آنها شهر توشیا بوده است.

اینکه اورارتوییان چهل و چهار شهر و بیست و یک قلعه را فتح کرده‌اند نشان می‌دهد که در منطقه ورزقان و منطقه منتهی به سیغندل شهرهای زیادی بوده است و شاید قلعه‌های کاسین، زراوا، وتپه‌های نقاره داشی سکی اوستی، مازار دالی سی و روستاهای له لئو، کیقال و غیره از یادگارهای آن دوران باشد.

آنچه در کتیبه سیغندل می‌خوانیم و به نتیجه می‌رسیم این است که منطقه ورزقان و قره‌داغ در آن زمان از شکوه و عظمت و رونق بسیاری برخوردار بوده است. بی‌شک کاوش‌های باستان‌شناسی اگر صورت پذیرد (!) به یافته‌های مهمی دست پیدا خواهیم کرد.